

CHÂU Á - CHÂU PHI: HAI LỤC ĐỊA CÙNG MỘT XUẤT PHÁT ĐIỂM, HAI NGÃ Rẽ

ĐỖ NGỌC THẢO*

Sau khi giành độc lập dân tộc từ chế độ thực dân, vào những năm 1960, các quốc gia ở khu vực Đông Nam Á thậm chí còn nghèo hơn các quốc gia ở tiểu vùng Sahara Châu Phi. Tuy nhiên, chỉ chưa đầy 50 năm phát triển, Đông Nam Á đã vượt qua tiểu vùng Sahara Châu Phi về mọi mặt: kinh tế, xã hội, chính trị, đạt được các chỉ tiêu về xóa đói giảm nghèo, y tế, giáo dục, sức khỏe cộng đồng,... Trong khi đó, những người dân ở tiểu vùng Sahara, vẫn không khá hơn cách đây 50 năm là mấy.

Trong cuốn sách của mình, *Asia - Africa Development Divergence: A Question of Intent*, David Henley lý giải sự thành công của các nước Đông Nam Á dựa trên ba yếu tố căn bản: sự ổn định kinh tế vĩ mô, tự do kinh tế, và chi tiêu công cho người nghèo (bao gồm phát triển nông nghiệp và cơ sở hạ tầng nông thôn). Trong ba yếu tố trên, chi tiêu công cho người nghèo là

quan trọng nhất. Henley cho rằng nếu không có chính sách tái phân phối các lợi ích kinh tế phù hợp cho người nghèo thì sẽ không mang ý nghĩa thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội. Trong đó mấu chốt là phát triển các chương trình nông thôn và tập trung vào nguồn lương thực, thực phẩm.

Lấy bối cảnh Việt Nam, từ một trong năm nước nghèo nhất thế giới (1990), đã vươn lên trở thành nước xuất khẩu gạo đứng thứ ba trên thế giới, tác giả cho rằng, việc cải cách kinh tế, đổi mới nông nghiệp (mà khởi nguồn là Khoán 10), Việt Nam đã lấy nông nghiệp làm đòn bẩy, đảm bảo an ninh lương thực, tích lũy vốn để phát triển công nghiệp và dịch vụ. Điều này cũng đi liền với mô hình công nghiệp hóa hướng đến xuất khẩu (export-oriented industrialisation) đã tạo nên sự phát triển thần kỳ của các con hổ Châu Á trước đó (bao gồm Nhật Bản, Hàn Quốc).

Các nước Châu Phi, trong khi đó, theo đuổi mô hình công nghiệp và văn hóa

* Viện Khoa học xã hội vùng Nam Bộ.

phương Tây (mà đã được chứng minh là hoàn toàn thất bại, kể cả việc áp dụng hình thức dân chủ do World Bank và IMF áp đặt như điều kiện khi nhận các gói cứu trợ). Nông nghiệp ở Châu Phi không được chú trọng phát triển, nên đến tận ngày nay, đa số các nước này đều vẫn phải nhập khẩu lương thực. Sự phụ thuộc vào các gói cứu trợ, không có nền kinh tế trụ cột, quản trị nhà nước kém, xung đột - mâu thuẫn sắc tộc, lợi ích, là những nguyên nhân chính làm trì hoãn sự phát triển của các quốc gia này.

Bằng việc so sánh mô hình ba cặp quốc gia: Nigeria - Indonesia, Kenya -

Malaysia, Tanzania - Việt Nam, có đặc điểm kinh tế - chính trị - xã hội tương đồng, Henley đã làm sáng rõ luận điểm trên. Từ đó đưa ra câu hỏi định hướng cho các nước Châu Phi: liệu việc áp dụng chính sách phát triển nông thôn như các nước Châu Á có thể là giải pháp cho các nước Châu Phi hiện nay, khi mà hơn phân nửa số dân cư vẫn sống dưới 1.09\$ một ngày?

Bạn có thể tìm hiểu thêm về cuốn sách qua địa chỉ: [https://www.amazon.com/Asia-Africa-Development...](https://www.amazon.com/Asia-Africa-Development.../.../1783602775)

[/.../1783602775](https://www.amazon.com/Asia-Africa-Development.../.../1783602775)

<https://books.google.co.in/books...> □

CHÚ THÍCH

Henley, D. (2015). *Asia-Africa Development Divergence: A Question of Intent*. Zed Books.